

แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4*
GUIDELINES FOR MOBILIZING RESOURCES FOR SMALL SCHOOL
EDUCATION ADMINISTRATORS IN UDON THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

รัตนาภรณ์ ธรรมอากาศกุล¹, คณิศร จีกระโทก² และ นวัตกรรม หอมสิน³
Rattanakorn Thamraskun¹, Kanisorn Jeekartok² and Nawattakron Homsin³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
¹⁻³Udon Thani Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author's Email: kuaomiizz@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เพื่อหาแนวการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3) เพื่อประเมินแนวการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 ระยะที่ 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.30 – 0.34 2) แนวการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

* Received 24 November 2024; Revised 4 December 2024; Accepted 28 December 2024

การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ประกอบด้วย 22 แนวทาง คือ ทรัพยากรบุคคล 6 แนวทาง ทรัพยากรการเงิน 6 แนวทาง ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ 5 แนวทาง และทรัพยากรการบริหารจัดการ 5 แนวทาง และ 3) การประเมินแนวทาง ในด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทาง, การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the current conditions and desired conditions in mobilizing resources for education of small schools. 2) To find guidelines for mobilizing resources for the education of small schools. and 3) to evaluate the guidelines for mobilizing resources for education of small schools. Phases using Mixed Method Research. Phase 1 was to study the current conditions and desired conditions in mobilizing resources for education of small schools. Phase 2 was to use semi-structured interviews with 6 experts by purposive selection and analyzed data from semi-structured interviews to find percentage, mean, and standard deviation. Phase 3 was to evaluate the guidelines, by purposive selection of 9 experts.

The research findings indicate that: 1) The current overall condition is at a high level, while the desired condition is at the highest level. The overall necessity score ranges between 0.066 and 0.244. 2) The resource mobilization strategies for education in small schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4 consist of 22 strategies: 6 related to human resources, 6 related to financial resources, 5 related to materials and equipment, and 5 related to management resources. 3) The evaluation of these strategies in terms of appropriateness and feasibility is overall rated at the highest level in all aspects.

Keywords: guidelines, mobilizing resources for education, small school.

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม โดยยึดหลักการศึกษาลดอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (2545) ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารไป ยังสถานศึกษา พร้อมสนับสนุนให้สังคมและภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงระดมทรัพยากรทั้งเงิน วัสดุ บุคคล และแหล่งเรียนรู้จากภาครัฐและเอกชนเพื่อใช้ในการ พัฒนาการศึกษาย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ทรัพยากรทางการศึกษาแบ่งออกได้เป็น เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง บุคคล และแหล่งเรียนรู้ทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นและธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการจัดสรร งบประมาณรายหัวจากรัฐบาลที่ไม่เพียงพอ และการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ โรงเรียนขาดความพร้อมด้านปัจจัยการเรียนการสอน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาด แคลนครูและสื่อการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียน ขนาดใหญ่ (วรรัชกา บุญโชติรัตน์, 2554; พัชรกฤษฎ์ พวงนิล, 2553)

โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 หลายๆ โรงเรียนก็ประสบกับปัญหานี้เช่นกัน นอกจากนี้สถานศึกษาขนาดเล็กมีการลงทุน ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราครู : นักเรียน ซึ่ง มาตรฐานต้อง 1:25 แต่สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก เท่ากับ 1:8-11 เท่านั้น (นิภา แยมวจี, 2548) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ อัตราการเกิดของเด็กทารกมีค่อนข้างน้อยมากในแต่ละปี แต่อัตราการย้ายถิ่นฐานมีค่อนข้างสูง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ในแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนค่อนข้าง น้อย นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งได้ส่งบุตรหลานของตัวเองไปเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ซึ่งมีอยู่หลายแห่ง และเป็นสาเหตุให้โรงเรียนของรัฐและเอกชนแข่งขันกันเพื่อการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาของตัวเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และจะได้มีการส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนใน โรงเรียนนั้นๆ เผชิญปัญหาจำนวนครูต่อนักเรียนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รวมถึงจำนวน นักเรียนที่ลดลงจากการย้ายถิ่นฐานและการเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชน สถานการณ์ดังกล่าว ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเพิ่มความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตเมืองและชนบท เพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควร

มุ่งเน้นการระดมทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และบุคลากร โดยสร้างความร่วมมือจากเครือข่ายภาครัฐและเอกชน พร้อมใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเสริมศักยภาพสถานศึกษา แนวทางนี้จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผลสูงสุด (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรด้านเงินทุน หรืองบประมาณ ด้านบุคคล ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านที่ดินและสิ่งปลูกสร้างและด้านแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ทั้งนี้แนวทางนั้นจะต้องยึดหลักความเป็นไปได้ โดยมุ่งให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
3. เพื่อประเมินผลแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 64 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 64 คน และครูผู้สอน จำนวน 223 คน รวมทั้งหมด 287 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดออกเป็นอำเภอ แล้วทำการเทียบบัญชีรายชื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.40 – 0.80 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coeffect) ของครอนบัก ผลปรากฏว่า แบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมมาน (Positive Scale) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนที่มีความเกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) จากต่ำไปสูงในระยະที่ 1 และนำมาเป็นประเด็นกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ออกแบบแนวทางแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล โดยการให้บุคคลในปรากฏการณ์หรือผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุป จากการศึกษาแนวทาง หรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง โดยไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยยึดสาระเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 3 ประเมินผลแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

กลุ่มเป้าหมาย

การประเมินแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 9 คน ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

2. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

3. ครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความชำนาญ รอบรู้มีความสามารถ มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินแนวการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยมีองค์ประกอบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรการเงิน 3) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ทรัพยากรการบริหารจัดการ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมินความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทาง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบการจัดการความรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินทางมาตรวจให้คะแนน โดยนำคะแนนมาป้อนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย

2. นำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้มาร่วมวิเคราะห์เชิงตีความอีกร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Debriefing)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการ
ศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI
Modified) และลำดับความต้องการจำเป็น

การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา	D ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพ พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1 ทรัพยากรบุคคล	3.54	4.73	0.34	1
2 ทรัพยากรการเงิน	3.52	4.70	0.32	2
3 ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์	3.55	4.68	0.31	3
4 ทรัพยากรการบริหาร จัดการ	3.58	4.67	0.30	4

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อ
การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต
4 รายด้านโดยมีค่า PNI อยู่ในระดับตั้งแต่ 0.30 – 0.34 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจาก
มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านทรัพยากรบุคคล (PNI Modified = 0.34) อยู่ในลำดับที่ 1 ด้าน
ทรัพยากรการเงิน มีค่า (PNI Modified = 0.32) อยู่ในลำดับที่ 2 ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์
มีค่า (PNI Modified = 0.31) อยู่ในลำดับที่ 3 และทรัพยากรการบริหารจัดการ มีค่า (PNI
Modified = 0.30) อยู่ในลำดับสุดท้าย

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านทรัพยากรบุคคล มีแนวทางจำนวน 6 แนวทาง
2. ด้านทรัพยากรการเงิน มีแนวทาง จำนวน 6 แนวทาง

3. ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ มีแนวทาง จำนวน 5 แนวทาง
4. ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มีแนวทาง จำนวน 5 แนวทาง

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตาราง 2 ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

รายการ	ความเหมาะสม		แปลผล	ความเป็นไปได้		แปลผล
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
1.ด้านทรัพยากรบุคคล	4.76	0.18	มากที่สุด	4.81	0.13	มากที่สุด
2.ด้านทรัพยากรการเงิน	4.71	0.25	มากที่สุด	4.73	0.23	มากที่สุด
3.ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์	4.68	0.27	มากที่สุด	4.71	0.25	มากที่สุด
4.ทรัพยากรการบริหารจัดการ	4.65	0.30	มากที่สุด	4.68	0.22	มากที่สุด
โดยรวม	4.70	0.25	มากที่สุด	4.73	0.22	มากที่สุด

ผลการประเมินด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ของแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่าโดยรวมทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความเหมาะสมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D.= 0.26) และ ความเป็นไปได้โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D.= 0.24)

อภิปรายผล

1. ระดับสภาพปัจจุบันของแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทรัพยากรการบริหารจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มี

การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานการระดมทรัพยากรของโรงเรียนช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมายตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนกระบวนการดำเนินงานการระดมทรัพยากร มาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงานอย่างครอบคลุมครบถ้วนในการประสานงานกับแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงานทำให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสังเวียน มาลาทอง (2556: 60 - 65) ได้ศึกษาสภาพการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับสุภิญญา เทียนขาว (2558: 52-62) ได้ศึกษาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 พบว่า ด้านทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรการจัดการ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ประกอบด้วย 4 ด้านจำนวน 22 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านทรัพยากรบุคคล มีแนวทางจำนวน 6 แนวทาง คือ บุคลากรทางการศึกษา ควรสำรวจข้อมูลอัตรากำลังและปรับปรุงระบบสารสนเทศให้ทันสมัย จัดทำแผนงานโดยพิจารณาความรู้และความเหมาะสมในวิชาชีพ คัดเลือกบุคลากรอย่างเหมาะสม เชิญวิทยากรให้ความรู้ และประสานความร่วมมือกับชุมชน จัดวางบุคลากรตามความสามารถ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองในวิชาชีพ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตามตัวชี้วัดเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพมณฑา ทนุกการ (2558: 27-47) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา ควร

จัดการประชุมระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อเสนอนโยบายเกี่ยวกับการสรรหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจ ยอมรับ เห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของครูภูมิปัญญาเหล่านี้ นอกจากนี้ การสรรหาครูภูมิปัญญาควรพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจและวิถีชีวิตในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2 ด้านทรัพยากรการเงิน มีแนวทาง จำนวน 6 แนวทาง คือ การบริหารงบประมาณร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเน้นวางแผนการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นของโครงการ สรรวจแหล่งรายได้และที่มาของเงินอย่างชัดเจน จัดหาเงินผ่านการขอรับบริจาค จัดกิจกรรมการกุศล และตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา พร้อมประชาสัมพันธ์เชิญชวนบริจาคผ่านสื่อต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงการและกิจกรรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพนมทา ทนุกการ (2558: 27-47) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ทรัพยากรด้านเงินทุนสถานศึกษาควรดำเนินการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความขาดแคลนและความด้อยโอกาสของนักเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอต่อผู้บริจาคที่มีความตั้งใจจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำโครงการที่ชัดเจนเพื่อขอรับการสนับสนุน ตลอดจนแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการเงินกองทุนอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนได้รับทราบ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจจาภา เบญจธรรมธร (2562: 47-66) ได้ศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ควรกำหนดแนวทางการใช้งบประมาณโดยยึดหลักปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการจัดการระบบการเงินและการบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งดำเนินการตรวจสอบและติดตามการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

2.3 ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ มีแนวทาง จำนวน 5 แนวทาง คือ บุคลากรทางการศึกษาควรสำรวจความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และนวัตกรรมให้ทันสมัย จัดหมวดหมู่ตามความจำเป็นเร่งด่วน วางแผนจัดหาและเชิญชวนบริจาควัสดุที่ตรงตามวัตถุประสงค์ พร้อมสร้างโครงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างเครือข่าย และแจกจ่ายวัสดุให้ครูและนักเรียนที่ขาดแคลน ประเมินการใช้งานทั้งก่อน ระหว่าง และหลังใช้ พร้อมส่งเสริมการดูแล บำรุง ซ่อมแซม และพัฒนาทรัพยากรให้พร้อมใช้งานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอำพล ราวกลาง (2555: 245-252) ซึ่งได้ศึกษาถึงแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยพบว่า แนวทางในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ควรเน้นการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี นอกจากนี้ โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทราบถึงความต้องการการสนับสนุนดังกล่าวอย่างทั่วถึง เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.4 ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มีแนวทาง จำนวน 5 แนวทาง คือ บุคลากรทางการศึกษาควรประชุมวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้ความรู้ ความชำนาญ และปัจจัยต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับรัฐบาลและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา จัดหาและบริหารทรัพยากรตามเป้าหมาย ดำเนินงานตามแผนด้วยหลัก PDCA และธรรมาภิบาล พร้อมกำกับ ติดตาม และตรวจสอบ นำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและจัดทำระบบสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562: 249) รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การบริหารจัดการที่ดีทั้งด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และการประสานงานที่ดีตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์และการติดตามประเมินผล และยังสอดคล้องกับพะยอม วงศ์สารศรี (2552: 6) ที่ได้กล่าวอีกว่าความสำคัญของทรัพยากรการบริหารจัดการจะช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโต เพราะการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็น

สื่อกลาง ในการประสานงานกับแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงาน เมื่อองค์กรได้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนายิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้คนที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีแล้วย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงานทำให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

3. ผลการประเมินแนวทางการการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มากที่สุด คือ ทรัพยากรบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ จะเป็นการขาดแคลนครูที่สอนตรงตามวิชาเอก ครูสอนไม่ครบชั้นจึงทำให้ส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเหตุให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ทั้งนี้โรงเรียนควรสำรวจข้อมูลอัตรากำลังบุคลากรของสถานศึกษาอยู่เสมอและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันร่วมกันประชุมวางแผนการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความเหมาะสมตรงตามวิชาที่นั้นๆ ควรจัดหาบุคคล สอดคล้องกับบรรจุครู แสงนาก (2555 : 58-59) ได้เสนอแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้านทรัพยากรบุคคล ว่าโรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาในการวางแผนแสวงหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน พร้อมประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนรับทราบ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่และที่พัฒนาขึ้นใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงเชิญผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขามาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง พัชรกฤษ พวงนิล (2553 : 126) ได้กล่าวอีกว่า บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้ขาดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน หากโรงเรียนมีบุคลากรที่มีคุณภาพ ย่อมสามารถ

แก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้ในทางกลับกัน หากบุคลากรขาดคุณภาพ การบริหารงานย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้นหน่วยงานการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพ เช่น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และบุคคลจากหลากหลายอาชีพที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่ากระดุมทรัพย์ากรเพื่อการศึกษา เป็นกระบวนการจัดหาและรวบรวมทรัพย์ากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ควรร่วมกันประชุมวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ดำเนินงานตามแผน สอดคล้องกับนโยบายที่เป็นปัจจุบัน ตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้สนับสนุนทรัพย์ากรของโรงเรียนต่อไป 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาควรกำกับติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานด้วยแผน สร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกๆ ฝ่ายสามารถติดตาม ตรวจสอบได้ นำผลการสรุปรายงาน นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษาในปีถัดไป **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการระดมทรัพย์ากรการเงินเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนหรือศึกษารูปแบบการระดมทรัพย์ากรการเงินเพื่อการบริหารจัดการศึกษา ในโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บุคพอยท์.
- ชลียา ลิ้มปิยากร. (2540). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิพมณฑา ทนุการ. (2558). การจัดการเชิงกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ว.สังคมศาสตร์วิจัย, 6(2), 27-47.
- นคร ตั้งคะพิภพ. (2549). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. เพชรบุรี: โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ.
- นิภา แยมวจิ. (2548). กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เบญจามา เบญจธรรมธร. (2562). การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ว.ราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 6(2), 47-66.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2552). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พัชรกฤษฎ์ พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรกฤษฎ์ พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ภิญญา เทียนขาว. (2558). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเคียนซาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 7(1), 52-62.
- วรรณิกา บุญโชติรัตน์. (2554). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.].
- วรุฒิ แสงนาก. (2555). การพัฒนารูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- สังเวียน มาลาทอง. (2556). การศึกษาสภาพการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเองหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. พริกหวานกราฟฟิค.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2546). การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำพล รวากลาง. (2555). แนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาด เล็กกลุ่มโรงเรียนปง 2. ว.ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น (วิจัยบัณฑิตศึกษา), 7(1), 245-252.